

SENIEJI „MÉGUVO“ DAINININKAI APIE DAINAVIMĄ

Folkloro ansamblje „Méguva“ (vadovė Zita Baniulaitytė) tarp jaunimo, miestiečių, kilusių iš įvairių Lietuvos vietų, yra ir keletas senų vietinių dainininkų. Iš jų mokomas, išklausoma jų nuostatas apie tradicinj dainavimą.

Šiame tekste – dainininkų Petro Kazlausko, kilusio iš Kretingos apylinkių, Tintelių km., bei Reginos Andriekutės (palangiškės) pasisakymų apie dainavimą fragmentai.

Sėndrauskė Ada portégrapéjuo – palongiškis Kazlausks Petros

UŽRAŠĘ ĖR PARENGĘ ZITA BANIULAITYTĖ

APIE VEDANTĮJĮ

Petras: „Liuob būtė pu kelis vedontiūsius. Ė muoteru būs, ē vīru, katręi ved. Nu, liuob rinktė dainas, kas kam liuob patęks, kuokes pri dūsės bova. Vedontėsis vēskou reguliava.“

APIE TURAVOJIMĄ

Petras: „Vēins jau pérma, kęts pritar, vuo tretéjē dar žemiau lėd – káp gražē skomb. Basavuok gerā tiktā.“

Regina: „Pribasavuotė rék dar vérš balsa – (*kai vyrai dainuoja oktava aukščiau, t. y., motery balsų diapazone – R. A. past.*). Bet Palonguo tuo neteka gérđietė. Vérš balsa ne kékvens iš vīru liuob pajimtē“.

APIE VYRŲ IR MOTERŲ DAINAVIMĄ ATSKIRAI

Regina: „Jeigu liuob būtė jaunė, tā daugiau atskérā vyrā, atskérā muotrėškos. Līgo kažkuokės lénktinės liuob išėtė – kas daugiau, kas geriau.“

Petras: „Mes tā daugiausē – vīrā. Tuodie, ka balsā skéras – neliuob pritarté tēp, kap vyrā, muotrėškas.“

APIE VYRŲ IR MOTERŲ REPERTUARĄ

Petras: „Vyrā daugiau dainas aplink kara, vuo muotrėškas – aple šeiminiuius rēkalus.“

Regina: „Vīrā daugiau šonkės, tronkės miega, arba tuokės

vésėškā kor rék šauktė iš pélva gala, liuob dainioutė.“

APIE DAINININKŲ GRUPĖS DYDĮ

Petras: „Tris, ketoré vīrā ka liuobam gėiduotė – žīmē gražiau liuob skombietė. Vo jē plieš daugiau, gadén tujau, ē vēks. Ne liuobam leisté tū, katręi nemuok – téj daugiau nuor. Arba ēnont i šuokius liuobam dainioutė, tumét jau liuobam vésė dainioutė – ē muotrėškas, ē vīrā. A muotrėškas ves, a vīrā, bet jau vésė onšauksem.“

Regina: „Par veselė dainiava jau vésė – muokiejė a nemuokiejė. Jau liuob gautė su alkūnė i šuona, jēgo nedainious.“

APIE SUTARIMĄ DAINUOJANT (dainavimo groži)

Petras: „Mes ten bovuom kaimė vésė susidainiavė. Mums skombiejė tēp, kap vēns. Juk kou daugiau, artiau suēsi, jou geriau skomb.“

Regina: „Dainiavėme veizieuom, ka vēns kéta girdietu. Klausitumeis, ēr ka būtom kap iš vēinuos bornuos. Kumet bai-gė daina: „Vo, káp padainiavuom – kap iš vēinuos bornuos!“ Tā tas jau bova dėdelė svarbė. Ė jau liuob rinktėis, kas pri kuo atséstuos.“

APIE BALSĄ

Petras: „Kéikvēina žmuogaus balsos kétuoks. Kéta žmuogaus vērp balsos, kéta – nevērp, juk vēsuokiū balsū īr. Kétū īr gerklinis balsos, kéta – līrinis. Vuo mona īr līrinis balsos,

aš dainas miegstu līrēnēs. Ē nenuoriu tuokiū jumuoristiniu.“
KOKS TAS GERKLINIS BALSAS?

Petras: „Nu iš gerklies, ka jau dēdēlē riektē nuori. Ē muotrēšku īr gerklēnē balsā, katuos tēp grobē dainiou. Juk ē tou patē daina gal grobē dainioutē, gal līrēnē dainioutē.“

Regina: „(Kurio stéprus gerklinis balsas – Z. B. past.), tas visumet iššuokst kopetuo bedainiujint. Jegu ons sava balsa nevalda, – jau krimt lauk (*kai per smarkē turavuo, balsos išlend* – Z. B. past.)“.

APIE VIBRATO

Regina: „Vibracēju nebova, dainiavēms līgus, ir ēš pilva gala, sakē, šauktē rēk“.

Ir Petras, ir Regina sako, jog kartais tyčia būdavo dainuojama su vibrato, tačiau kitiems tai nelabai patikdavo. Pasak Reginos dēdino, kad išeitū vibrato, „rēk kuojē pajudintē“.

APIE IŠRAITYMĀ

Regina: „Su pavingiavimo – ne nu dainuos, vo nu daininika priklausa. Skaities, ka ons padainious biški kētēp. Bet jego vēns vingioun, kēts tou daina dainioudams – ni tam kartou. Ons dainiava kāp muokiejē“.

APIE DAINAVIMĀ LAUKE IR TROBOJE

Petras: „Lauke jau daugiau stépriaū dainious, ka skombieto. Mēšku, ka ēsi, par mēška kor nuors, vo ka palēsi tou kakarēnē – daug stépriaū! Vuo nomūs – lengviau, narieksi dēdelē, balsa biški prilaikīs“.

Regina: „Truobuo reikiejē gēiduotē – dēdelē garsē šauktē, vuo kētēp atruoda puonou Dīvaliou nenuēs nei ta malda. Vuo daina – nē, su tuokēs pamastīmās. Vuo laukē ka būtom gērdietē – puo nuosim kū ten narniesi. Ta tousīk jau liuob šauktē, laukē daugiau, ka būtom gērdietē“.

APIE BAŽNYČIOS GIESMININKES

Regina: „Bova gēiduorkas bažnīčēnēs, ē tuos jau i Kalnus nēje. Kalnā skaities kāp ē prastesnēs rūšēis gēiduojēms, Velīku nakti anēi liuob jīmtē vēršu. Tū zīzīniu (bažnyčios giesmininkų – Z. B. past.) nedēdēlē miega. Tēn ēr aukštē balsā, ēr turavuojēms, jau retā kū net liuob išētē“.

APIE DAINAVIMĀ JAIRIUOSE KAIMUOSE

Petras: „Vēinamē kaimē žmuonēs stépriaū miega dainioutē, kētor miega lēngviau dainioutē. Jug če palei žmuoniū gropes.“

APIE ŽODŽIŲ TARIMĄ

Petras: „Svarbo žuodiūs išlaikytē tarmē. Če matā īr žmuogaus tuoks pagēmēms“.

Regina: „Nenarniek, vuo je dainiouji, dainiouk (aiškiai tark – Z. B. past.). Nenarniek kap šou šakoma grauždams... [Vedančiojo] kuožnos žuodis kap išdiets bova. Galiejē panarnietē basavuodams“. (Ypač kalnus giedant ne visi turējo kantičkas ir todēl galēdavo „prinarnēti“, „priurgzti“ – Z. B. past.).

Petras: „Kētē [giesmininka] žuodiu neliuob sakītē, tiktā ungs tou balso, mažā kas muokiejē iš knīngu gēiduotē“.

APIE DAINOS TEKSTĀ

Petras: „Jē daina līrēnē, tuokiros žuodē švelnē, no ē tēn tori jau švelnē dainioutē. Vuo je daina īr tuokē pusiau jumuoristinē, tēn jau tori gerklini balsa pariežtē. Jau palei žuodius rēk vēskou

Baniulaitės Zitas portégrapéjuo – palongēškė Andriekutė Regina

sektē... Jēgu žuodē graudingē, tumet turi švelnē dainioutē, jau nešuokinies pardaug“.

APIE NEPATOGIĄ TONACIJĄ

Petras: „[Jeigu pradeda nepatogiame aukštyje] tujau sustuos, pajims iš naujē, juk negal gerā turavuotē. Nebus gražē, pajims tuona iš naujē arba kēts padous tuona“.

Regina: „A gērdi – īr par aukštā, neišsauksem! Pradies iš naujē – nebova juokiū skropolū“.

APIE KLAIPĒDIŠKIŲ DAINAS

Palangoje susieina žemaičių, latvių (kuršininkų) bei klaipēdiškių(prūsininkų) teritorijos. Nenuostabu, kad dainos keliaudavo iš vienų pas kitus. Vietiniai žemaičiai vokiškų dainų nedainavo. Kartais dainuodavo klaipēdiškių, taip pat latvių dainas.

Regina: „Klaipiedietēšku dainū bova nemažā. Ē, matā, kuoks keists daliks īr. Klaipiedas kraštē, nugis, nieka beveik nebier išlēkē, nes tū žmuoniū nier. Ē beēslēka tiktā žemaitiūs, katrēi ējē slūžitē i Prūsus, parsēnešę tas dainas, ē anuos léka Žemaitėjuo. Tuos [klaipēdiškos dainos] lyrēnēs, nepašauksi, nei kū. Vuo tuos vēsas daugiausē iš Prūsu parneštas, tuos vēinbalsēs bova. Liuob miegintē pritartē, bet nedēdēlē ējē, anuos muomēnt liuob atsēskertē“. Jū dainavimā palangiškai vadino zingjavimu – Z. B. past.

[Klaipēdiškas dainas dainuodavo, nes] „svetemas, tēp īr ciekauniau. Sava tū tori – visumet atrasī. Naus dākts, tē kāp ē aus drabužis, naujē mada, naujē daina atēn“.